

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četertleta 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četert leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXV.

V Ljubljani 28. rožnika 1872.

List 26.

Ti si Peter!

„Ti si Peter, skala!“ to niso le prazne besede, katere bi zgovorjene zginile neimajoče nobene notranje moči v sebi — ne, one imajo v sebi moč velikansko, neizmerno moč, ki se z njo nobena druga meriti ne more. One so zdrobile velikansko silo rimskega cesarstva, one so življenje vzele samovoljnemu gospodstvu gerških vladarjev, one so nerazrušljivi jez zoper navale mohamedanskega hudournika; one so spodkopavale mogočnost Hohenstaufov, zvijačno silo francoskih kraljev, silne napore luteranstva — nad njimi si bodo vratove ulomile marsiktere sedanje zoper nje bojevajoče se deržave! —

„Ti si Peter, skala!“ to ni gol stavek brez oživljalnega duha — ne, duh bivajoč v njem je silen, močnejši od vseh duhov, duh je stalen, stalnejši od vseh duhov! Ta duh je osramotil napuhnjeno modrost poganskih modrijanov, on je zdrobil prenapeto mišljenje gerških razkolnikov, pred njim je otemnelo modrovanje vseh cerkvi nasprotnih bistrournikov, pred njim se je mrtva zgrudila vsa svetna učenost — in pred njim bo tudi izdihnila prenapeta vednost, znanost mogočnih učenjakov sedanjega veka!

„Ti si Peter, skala!“ kako tolažilne so te besede za nas pravoverne kristjane v sedanjem razburkanem času. Zarotili so se zoper cerkev mnogi ministri in vladarji. Le pogledmo Laško, pogledmo mogočno Prusko! Stopimo v njihove državne zборе, kaj slišimo, kaj vidimo? Postave, vsaki dan nove postave se kujejo, namenjene le v to, kako bi prišli cerkvi do živega, kako bi jej zasadili meč v serce. Kakor so nekdanj rimski vladarji v imenu deržave kristjane preganjali z mečem, ognjem, smertjo — enako preganjajo tudi ti v imenu deržave katoliško cerkev ne z zunanjo silo, ampak veliko bolj zvito, veliko bolj zapeljivo: čut katoliški skušajo zatreti v sercih s svojimi postavami zoper duhovnike in redovnike, zoper prosto oznanjevanje besede Božje, zoper katoliške šole, katoliške društva itd. ter podpirajo vse cerkvi nasprotno sile. — Zarotilo se je zoper cerkev vse liberalno časnikarstvo. Z največjo prostostjo, prederznostjo in sovražnostjo pisarijo zoper cerkev vsaki dan v sto in sto člankih, oni gerde papeštvo, sramoté duhovništvo, zasukavajo po svoje cerkvene nauke v naj svetejših skrivnostih, da jih laglje osmešijo, zasmehovanju izpostavijo, spoštovanje do njih v sercih zatirajo, pa nasprotno ogenj sovraštva vnemajo — v to presukujejo zgodovinske dogodke, iščejo po najmanjih madežih na kakem cerkvenem udu, ki jih sami potem kar morejo počernijo, povekšajo in iz enega uda na vse raztegnejo; zraven tega znajo neizrečeno lepo, gladko, prikupljivo

pisati, vstrezati vsem ljudskim strastim — in slepa množica jim veruje, dère za njimi zapušča cerkev v obilnem številu. Naj katoliški listi zoper to pišejo, naj odkrivajo laži, naj osvitlujejo resnico s prelepimi dokazi — vsaj jih ne bero, vsaj laži raztrošenih ne prekličajo, in zgubili so že tudi zmožnost gledati čisti resnici v obraz ter vnemati za njeno krasoto in njeno veličastvo. — Zarotila se je zoper njo vsa učenost. Modroslovci mečejo vanjo pušice, zgodovinarji jej spodbijajo stebre, najbolj se pa napenjajo zoper njo naravoslovci. Ne pomislijo na to, da je človeška pamet zmotljiva, da so oni zaverгли nauke svojih prednikov in se utegne z marsikterim njihovih nauk zgoditi enaka — da se torej bojujejo na jako omahljivi podlagi; ne pomislijo n. pr. naravoslovci, da jim je še veliko nejasnega, da so si v mnozem nasprotni, da v marsičem ne bodo nikdar prišli do gotove istine (n. pr. ravno geologi) — ker, ko bi vse to pomislili, skušali bi najprej svoje znanje bolj čistiti, vterjevati, ne bi ž njim mahali po cerkvi, marveč bi cerkev verno poslušali in jo vbogali.

Ako pogledamo na te zarotbe vseh svetnih sil zoper katol. cerkev, strah bi nas moral pretresti, obupno bi morali roke skleniti in reči: ravnokar bo cerkev uničena! ko bi nam ne donele po ušesih besede: „Ti si Peter, skala!“ A pri teh besedah se nam ojači serce in razvedri se čelo, in pogumno zakličemo: Le bojujte se zoper cerkev, le napadajte jo z vsemi silami vsega sveta — bote vsaj pokazali in očitno pred celim svetom spričali, da katoliška cerkev je nepremagljiva, da njo varuje nadsvetna moč, da je ona Božja cerkev. Res, le na boj, kolikor več nasprotnikov, toliko več prič, da kat. cerkev ni izrodek sveta, da je res njen ustanovitelj pravi Bog, da ima ona vso resnico v sebi in da je vsa njej nasprotna učenost lažnjiva; le na boj, ker bojevaje se zoper cerkev bojujete se v njeno proslavljenje, a v svoje lastno osramotenje!

Stopimo še en korak dalje. Človeški duh hrepeni po resnici, zato je toliko šol, zato toliko knjig, toliko znanstev, ved in umetnost. Eno znanstvo je pa najbolj važno — znanstvo o Bogu, večnosti, duši, — ena umetnost nam je najbolj potrebna — umetnost tako živeti, da bomo dosegli svojo pravo srečo. A ta umetnost je v tesni zvezi z omenjenimi naj bolj važnim znanstvom. Ako nam to pové, da je Bog in večnost, vrediti bomo morali svoje življenje vse drugač, kakor če nam pové, da je ni večnosti, da je s smertjo vse pri kraju. Kako važno je tedaj to znanstvo? Naj umemo zdravništvo, naj znamo prešteti kroženje vseh nebeških svetov — kaj nam vse to pomaga, če nam ono najvažnejše znanstvo ni jasno. A kje se bomo podučili o njegovih vprašanjih? Mar pri modrih jezikoslovcih, vojskovodjih, državnikih, odvetnikih? Ne, vsaj so ti sami

poduka potrebni — vsaj se oni motijo še v svojem bližnjem znanju, potrebnem za njihov stan, in v katerem vedno živijo, ter se urijo: kako bi se ne motili v onem najbolj potrebnem, v katerem se sami ne podučujejo, ampak poduka potrebujejo od drugih! In tudi, ko bi ga pri njih iskali in dobili? Kdo nam je porok, da se ne motijo, da govoré resnico? A vendar moramo mi gotovi biti, je li Bog, ali ne? Kako se k Njemu pride? i. dr. — Morda nam bodo o tem vedeli duhovni odgovor dati. Res, oni so veliko bolj sposobni od posvetnih učenjakov — ker oni se v tem podučujejo, oni le v tem učenju živé; torej jim pač naj bolj upati smemo! Ali vendar zgodovina in sedanost nam kaže, da se tudi ti lahko motijo — marsikaj duhovnov, učenih mašnikov, imenitnih gospodov je zabredlo v zмотo, marsikaj jih je odpadlo od cerkve naše v najnovejšem času?

Kdo ima prav, mi ostali pri cerkvi, ali uni? Kdo je v zmoti, mi ali uni? Naše serce se vznemiruje, ne vidimo je poti iz človeških dvomov in zmotnjav — o pač, čujte vesele besede: „Ti si Peter, skala! na to skalo bom zidal svojo cerkev in vrata peklena je ne bodo zmagale!“ Cerkev je tedaj na skalo zidana, zato je terdna, vekomaj nezmagljiva — to je, nezmotljiva v naukih in sicer v istih, zavoljo katerih je ustanovljena, in to so ravno nauki nam pojasnovajoči ona imenitna vprašanja, to so nauki verski. V cerkvi zvemo gotovo, čisto resnico — a kdo je ta skala? posamezni duhovni, cerkveni učenjaki in škofje ne morejo biti — vsaj so se ti posamezni že tolikrat zmotili! Ta skala so rimski papeži, vidni poglavarji cerkve Kristusove na zemlji. Kadar govoré oni kot namestniki Kristusovi, kot poglavarji njegove cerkve, takrat so nezmotljivi — pa ne zato, ker so morda najbolj učeni, ker so se največ učili — ampak zato, ker jim je Kristus v tacihi prilikah obljubil dati svojo posebno pomoč, voditi s svojim duhom njihov razum tako, da bojo pravo zadeli. Kdor tedaj stoji na tej skali, to je, kdor je v zvezi z Rimom, ta ima gotovo resnico; — kdor se pa loči od Rima, ta zaide od resnice, zabrede v zмотo. Z Rimom pa smo zvezani po svojih duhovnih in ti po svojih škofih — in le ti, duhovni ter škofje, stoječi v zvezi z Rimskim papežem, so čist vir gotove resnice peljajoče nas v večno življenje, v večno srečo! Od tod pa izhaja naša dolžnost, le nje poslušati, le njihovega nauka se držati; naj drugi v svetnih stvaréh še tako učeni in študirani še tako lepo pišejo, modro izpeljujejo, gladko dokazujejo kak stavek, nauku cerkvenemu nasproten, ne verujmo jim, ker človeška modrost je zmotljiva, in njim ni rečeno: Vi ste Petri, — njim ni obljubljena Božja pomoč.

Bogu se smili, da hoče dandanes vsak modrovati o verskih vprašanjih! Od tod prihaja toliko zmót, toliko različnih misel, toliko zmešnjáv, da bi res skoraj vsakdo že svojo vero imel in res ne vem, kam bi prišli, ko bi se ne bile na novo besede: „Ti si Peter!“ v vati-kanskem zboru vsemu svetu določno v spomin poklicale, ter se ž njimi pokazala edina in prava pot, peljajoča iz te svetne kolobocije. Zato naj nam bo pa tudi ta določba zmiraj pred očmi — verujmo, kar nam oznanjuje sveta cerkev, sozidana na skali, in stolici sv. Petra, — živimo po tej veri, in srečna večnost nam je zagotovljena. A. J.

Delajoče dete. Pobožno dete.

Da je bila napačna in pomanjkljiva odreja, se zlasti pokaže potlej, kadar rejenec sam svoj postane. Slabo znamnje je, ako gojenec že komaj čaka tistega časa,

da bi nikomur več ne bil pokoren, nikogar več ne pral, temuč vse po svojem delal in vsem svojim nagnjenjem poželjivo stregel, vse težeje dolžnosti zanemarjal.

Odreja mora to doseči, da mladi človek vé, zna in hoče čedalje bolj samega sebe gospodovati, se hudemu ustavljati, pa svoje dolžnosti spolnovati, če je tudi premagovanja treba. Kolikor bolj rejenec do te zadevnosti in vestnosti prihaja, da sam brez rednika stori, kar mu je dolžnost, toliko bolj kaže, da odreja pri njem tek ima. Odreja mladega človeka pripelje na pravo pot, da te poti ne zgreši, si mora pa sam pomagati.

Šolski mladenči pogosto zapusté verske dolžnosti, ko niso več pod nadzorstvom. Tudi se zanemarijo, da vse popusté in na zadnje prav za prav nič niso. Slabo znamnje. Kakoršna je bila odgoja, ki jih ni pripravila do samostojne delavnosti v naj tehtniših okolišinah, zlasti pa v delu za večnost? — Kmetovski sinovi začnó razuzdani biti, v slabe družine zahajati, ponočevati, kadar šibi odrastejo: kje je tu značaj, kje stanovitnost v dobrem? Koliko jih je, ki z veliko lahkomišljenostjo v kratkem zadegajo vse premoženje, se na duši in na telesu pokvari in spačijo, ker se niso naučili sami sebe krotiti. Postopači, tatovi, razbojniki, pijanci in mnogo-teri nadležniki so sad slabe odreja.

Kako lepo in priserčno pa je viditi že pri otroku samolastno delavnost? Kako častitljiva je vestna čednost že v prvih letih otročje zavednosti! Poslušajmo, kaj piše učeni orleanski škof o tem.

„Kako rad sem bil priča otročjih dé! Kolikrat sem zapustil svoje lastne opravila, in se prikazal pri njih učenji! Res, lepo je bilo gledati vse te zbrane in molčeče otroke! Teh dvé sto mladih duhov, zamišljenih v študiranje, mi je oči in serce razveseljevalo, viditi, kako so se goreče prizadevali umevati mojsterske dela vse-svetnega slovstva, jih spreumevati in občudovati.“

„Ako so mi njih igre, njih študiranja tako veselje delale, kaj bom rekel še le o njih pobožnosti? To se celó ne dá dopovedati.“

„Kolika radost je, kadar jih vidiš zbrane v njih malem pobožnem svetišču! Kolika živa vera! Kolika priserčnost pri molitvi! O naših praznikih in pri tistih nebeških jutranjih opravilih, ktere jim nikoli ne bodo iz spomina zginile, se mi je prav zdelo, kakor bi jih bil angel Gospodov pod svoje svete peruti zbral in jih zbrane ogreval.“

Pojdi pa na kaki kór v cerkvi, ali na kakoršen koli pripraven prostor, kadar je zbrana navadna naša šolska mladina k Božji službi, glej te mladike, opazuj njih obraze, njih roke, vse njih obnašanje — in povej, ali se ti zdi, da so tako presunjeni od svetosti hiše Božje in najsvetejšega opravila, kakor so bili uni gojenci v kolegiji ravno omenjenega preslavnega mladinskega gojitelja?

Kolikor bolj je pomanjkljiva prava odgoja v očitnih napravah, toliko bolj je naloga posameznih staršev, skrbnikov in umniših otrók in mladenčev samih skrbeti, da se dosega namen Stvarnikov pri umnih podobah Božjih. Marsikteri mladi rožici utegnejo pričujoče besede v roko priti: glejte, da jih dobro premislite in v svojo korist obračate, ker so za vas pisane, mlade serca!

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Prečast. gospod Blaž Potočnik, deleč znani in sloveči fajmošter v št. Vidu nad Ljubljano, je po hudi bolezni v 74. letu svojega življenja 20. t. m. ob 3/4 11 ponoči se preselil v boljše življenje. Rojen je bil v Naklem 31. pros. 1799, posvečen 24. kim. 1822, kaplanaril nekaj časa v št. Jerneju na Dolenskem, potem enako v Ljubljani pri stolni cerkvi, in poslednjič je v

št. Vidu pastiroval kakor župnik 39 lét. *) Bil je ravno v 50. letu svojega duhovskega stanú in že več lét se je serčno veselil svoje zlate maše, ter je šaljivo pripovedoval, da je zdaj v „lemenatu“ in bo imel „novo mašo“. Kakor svojo zlato mašo, tako rad bi bil doživel tudi še zmago sv. Očeta Pija IX, kterege je tako preserčno ljubil in visoko spoštoval, da je bilo kaj ginljivo, kadar je od njega spregovoril. Božja previdnost je drugač sklenila. O sv. Janezu Nep. je še na Dobrovi vezoval svojega dražega tovarša gosp. fajmoštra J. Vidmarja. Bolezen se je pričela z nevarnim prisadom perstov na nogah, kar ga je tudi spravilo. Bil je v bolezni večkrat previden; dobre volje, kakor vselej v življenji, je ostal še v hudih bolečinah do zadnjega. V ponedeljek, 24. t. m., ob 8 $\frac{1}{2}$ zjutraj se je pričel preslovesni njegov sprevoz, k kateremu se je bilo sošlo do 40 duhovnikov iz bližnjih in daljnih krajev, zastopano je bilo katol. društvo in čitalnica, vsako s svojo zastavo, in silo ljudstva. Pričujoča sta bila tudi dva sošolca ranjcega, preč. gospoda kan. Jož. Hilmaier in preč. o. Ambrož Breclnik, kapucinski gvardijan v škofji Loki.

Pokopavali so ga preč. gosp. stolni dekan Jožef Zupan, slovesno maševali pa semeniški vodja prečast. gosp. Fr. Kramar.

Pred duhovsko hišo so milo zapeli čitalničarji, potem s truplo ranjcega ljubljanim in ljubijočim ovčicam kakor v slovo in zadnje tolažilo nesli po cesti proti gornjemu kraju do konca in potlej vernivši se proti dolnjemu kraju vasi do konca, in poslednjič so se vernili v cerkev, kjer so nasledvale molitve. Po odpetih mertvaških jutrenicah in hvalnicah so gosp. stolni dekan v precej obširnem govoru pojasnili: Kako je bil ranjki „ljubljen od Boga in ljudi, in da bode njegov spomin v blagru.“ Med obilnimi solzami pričujoče velike množice so poslušavcem v spomin klicali, kaj je ranjki vse delal za domačo cerkev in za svoje ovčice; kolik poseben častivec je bil Marije device in Pija IX; koliko je storil za Kranjce in vés slovenski narod s svojo obširno učenostjo, ker najden je bil v več jezikih in skoraj v vsih vedah, zlasti pa kaj je z ranjcim Riharjem vred storil za povišanje časti Božje s petjem in še posebno s prelepimi pesmimi Marije Device; kako je pospeševal tudi korist svojega naroda s slovstvom sploh kakor rodoviten pisatelj**) in kako priserčno je svoj narod ljubil; klicali so sovražnike duhovstva in zapeljivce ljudstva, ki išejo ljudem duhovski stan pristuditi: zdaj naj pridejo in vidili bodo, koga ljudstvo ljubi, po kom žaluje, komu se ima zahvaliti za blagor, napredek itd. Znamenito je, da teh 39 lét, kakor je omenil pridigar, je 30 duhovnov imelo v št. Vidu novo mašo, in svoje nove mašnike je ranjki posebno čislal, jih je o taki priliki s svojim lastnim vozom dal pripeljati in ukazal slovesno jim zvoniti.

Po pridigi je bila slovesna sv. maša in vmés tudi več družih maš. Premilo v serce segajoče petje na koru je ravno tudi kazalo sad iz prizadevanja ranjcega gospoda. Po slovesni maši so gg. bogoslovci odpeli pretresljivi predpév: „Qui credit in me: non — non — non morietur in aeternum.“ Ker je po stari in naj boljši cerkveni šegi pokopališe precej pri cerkvi — mertvi verniki pri svoji materi, toraj so po opraviilih neporedoma

iz cerkve na pokopališe prenesli merliča. Djali so ga v rake v majhni kapelici, ki je sredi Božje njive, in tako bode ljubljeni pastir prav sredi svojih ovčic čakal vstajenja. V tem pomenu so mu k sklepu zapeli čitalničarji pesem, ki priča sladko upanje v prihodnje življenje „nad zvezdami.“ Ginjeno, pretreseno, pa tudi potolaženo se je počasi razšlo ljudstvo.

Bog daj ranjcemu večni mir in pokoj, in večna luč naj mu sveti!

† Jožef Blaznik. — Ne bili bi mislili, da bomo pri dveh možéh, ki sta bila v življenji prijatla in tako rekoč sodelavca, zlasti za starodavno našo „Pratiko“, tudi njuni smertni naznanili na tem mestu skupaj stavili. Tiskar in založnik „Zgodnje Danice“, čislani in postavni mož gosp. Jožef Blaznik — tudi ta je zapustil solzno dolino. Rodovina Blaznikova tako-le naznanjuje smert njegovo:

Globoko užaljeni naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, da so denes zjutraj ob 1 uri po daljši bolezni, prevedeni s ss. zakramenti, v 73. letu svoje starosti umerli naš ljubljeni oče, gospod

Jožef Blaznik,

lastnik tipografično-artistične naprave, mestnjani in svetovalec kupčijske zbornice v Ljubljani.

Truplo se bo preneslo v torek 25. t. m. ob 5. uri popoldne iz hiše št. 190 na Bregu na pokopališče k sv. Krištofu.

Slovesna črna sv. maša se bo brala v četrtek 27. t. m. ob 10. uri v stolni cerkvi pri sv. Nikolaji.

V Ljubljani 23. junija 1872.

Roza, vdova pl. Stöckl-ova,
Karolina, omožena Klemenčič-eva,
Pavla, omožena Hönigschmid-ova,

Henrik,
Franciška,
Albina,
Aleksandrina.

Silno dolga versta prebivalcev iz vsih verst in stanov ga je spremljala k sv. Krištofu in mu delala slaven pogreb. — Veliko je delal v svojem dolgem življenji s svojo dobro vravnano tiskarno napravo za cerkev in sploh za občinstvo in vselej je imel vestno skerb dobro doveršiti, kar mu je bilo izročeno. Natisnil je med toliko drugim slovensko „Sveto pismo“ in „besednjak Volfov“, vse „Novice“, tisuče bukev za „Matico“ in „Mohorjevo društvo“ itd. „Danico“ je tiskal četrto stoletja, ves čas, odkar se je pričela. Naj mu za neutrudljivo plačilo zato tamkaj neugasljiva Danica sveti! Bog mu bodi milostiv in duši podeli večni mir!

Katoliška družba je več osnov storila in sklenila, ktere danes, v zadregi s časom in prostorom, le ob kratkem omenimo, drugi pot pa obširniše naznanimo.

1. Že omenjena pobožnost za sv. Očeta, sv. katol. Cerkev in za mir v naši avstrijski domovini je določena za Ljubljano in okolico na veliki Šmaren. Odmenjena je pocesija, ki izide s št. jakopskega terga 15. vel. serp., t. j. veliki Šmaren o 1/26 zjutraj proti Dobrovi; ondi bodo ss. maše, ob 10 pridiga in potlej velika maša. — Za vravnavo teh pobožnost po deželi so naprošeni preč. gg. dekani, da z edinostjo in po dogovoru z dotičnimi gg. fajmoštri določijo, kje, kdaj, kako, za ktere občine na tem in unem posebnem Marijnem svetišču naj se pobožnost opravi. Ker so premil. knez in škof osnovo in vravnavo teh pobožnost katol. družbi prepustili, toraj

*) Izmed njegovih 21 kaplanov in subsidijarjev jih je že 12 pred njim v večnost šlo. Bili so v št. Vidu naslednji čč. gg. njegovi kaplani: Kos †, Valenčič †, Kraševic, Kosoglav, Jenoh †, Zelenec, Lapajne †, Zupan, Prijatelj †, Stare; in naslednji čč. gg. subsidijarji: Partel †, Velkaverh †, Grabner †, Pec †, Preuc †, Pegam †, Kerčon, Bononi, Jerina, Stengel †, Smrekar.

**) Upamo, da kdo njegovih prijateljev bode bolj na tanko popisal njegovo življenje, o tisti priliki bode tudi obširniši beseda o njegovih literarnih delih.

so zadevne pisanja in prošnje od predsedništva katol. družbe do p. n. gg. dekanov razposlane.

2. Katol. družba je odmenila 30 gl. darila tistemu, kdor bi spisal prav dobro in koristno knjižico kacih dvéh pol o ljudski odreji, zlasti pri mladini.

3. Katoliška družba bode nadalje spremljala svoje umerle ude k pokopu z zastavo, ktera je zdaj gotova, ako se bode predsedniku do časa smert dotičnega uda naznanila.

Svarilo. Okoli Šmartna pri Kranji je te dni hodil nekdo, ki je ljudi motil; da pobira denar za véliki zvon v Repnjah v imenu očetov jezuitov, k čemur ga pa noben človek v Repnjah ni pooblastil in je toraj njegovo spričalo in vse sama laž in goljufiga, kar za gotovo vemo. Lagal je ljudém, da je v farovžu v Šmartnem pri Kranji dobil 20 gld. za ta namen; pa še v farovžu bil ni. — Ker je toliko vsakterih tatov, goljufov in sleparjev, bi bilo dobro, da bi čč. gg. duhovni ljudstvo očitno pred tem in drugimi svarili. Vr.

Govor

prečast. gosp. kanonika Petra Urh-a.

(Konec.)

Turk se ni bil popolnoma premagan, in že proti druga nevarnost našim očetom in njih sv. veri. In ta sovražnik prišel je od severa. Luteranstvo, tako imenovano od novega začetnika Martin Lutra, jelo se je vedno bolj razširjati in prišlo je tudi na Slovensko. Okoli leta 1540 je bil ljubljanski kanonik Primož Trubar najpred začel v Ljubljani novo vero v nemškem in slovenskem jeziku oznanovati, in ker jih je tukaj kmalu mnogo na svojo stran dobil, šel je tudi na kmete, kjer so imele njegove novoverske pridige mnogo poslušavcev. Najpred in z največi vpaljenostjo sprejeli so mogočni, bogati in zlahtniki njegove nauke. Pa zakaj? Zato, ker je bilo po novi veri lažje živeti. Največi vzrok pa je bil gotovo ta, da so, ker po novi veri duhovni nobene posesti niso smeli imeti, teh posest zlahtniki pozeleli in se jih tudi po odpovedi od stare cerkve na mnogo krajih polastili. Pa tudi luteranski pridigarji in spisi, ki so se iz Nemškega dobivali, spodkopavali so katoliško vero ne le po vseh gradovih, temuč tudi večidel po mestih. Prišlo je tako deleč, da že leta 1555 deželni stanovi iz kranjske, koroške in štajerske dežele sporočé cesarju, da so vsi stari nauk zapustili in prosijo, da bi smeli novo vero očitno po luteranski navadi spolnovati in spoznavati.

Sreča za našo lepo domovino, da je ravno takrat škofov sedež zasedal mož, ki je bil sicer sin revnih Kraševcev, pa z dušnimi zmoglostmi obilno obdarovan. Zapustil je slaven spomin, še celo nemški pisatelji ga med perve zvezde takratnih katoličanov štejejo. Bil je tudi spovednik cesarja Ferdinanda I. Ta škof je bil Urban Tekstor. Pred vsem se je prizadeval z najlepšim izgledom, z varčnostjo, pravičnostjo, z bogaboječnim življenjem škofovemu sedežu spoštovanje in svetlost pridobiti. Izgled škofov prešine tudi druge katoličane; zveste poterdi v gorečnosti, omahajoče zopet k stanovitosti spodbode. Pa ravnanje škofovo vpaljane luterane le še bolj razdraži, sklenejo si novih pridigarjev dobiti, da bi se ne ustavljali le zopet krepkejšemu katoličanstvu, temuč da bi se nova vera še dalje po kmetih tudi ondi širila, kjer ni bila dozdej celo nič ali le malo znana. Pa škofa Urbana tudi tako napredovanje sovražnikov ne spravi v obup; kolikor večje je število in oblast luteranov, s toliko večim navdušenjem se jim tudi on nasproti postavi. On sam se podá v novoverni Kranj in tu v pričo velike množice, ki se je bila na somenj zbrala, tako preserčno govori, da ginjeno ljudstvo zopet

priseže na staro, katoliško vero. Zastonj ga luterani na vse strani ovirajo in mu celo s smertjo žugajo, ako od svojega spreobračanja ne odstopi. Ako bi bil dalje živel, ni dvomiti, da bi se nova vera nikdar ne bila tako dolgo držala na Slovenskem. Umerl je l. 1558 v nekem nemškem mestu, kamor je mogel iti s cesarjem Ferdinandom. Bilo je po zimi, ko je tje prišel; njegov prihod razdraži luteranske prebivavce tako, da sklenejo umoriti ga. Polijejo stopnice do njegovega stanovanja z vodo; po noči voda zmerzne, in škofu, ki drugi dan izide, se spoderkne in kmalu po padcu umerje.

Po njegovi smerti se je jela krivovera zopet širiti in zdelo se je, kakor da bi bila katoliška vera skoro popolnoma že zadušena. Pa katolištvu na srečo pride na stolico ljubljanske škofije Tomaž Kren, rojen v Ljubljani, toraj na slavo Vam Ljubljančanom, ki ga svojega rojaka imenujete. Bil je ta škof z vsemi lastnostmi cerkvenega pastirja prav obilno obdarjen, navdušen apostelj katoliške vere. Ko Tomaž Kren leta 1597, toraj eno leto poprej, ko so se Kranjci zadnjikrat s Turkom topli, škof postane, prizadevali so se ravno stanovi na vso moč, tudi ostanke stare vere preveriti in tako zopet narod v novi veri zediniti. Pa kmalu se čuti viša moč, ki katoličanstvo oživlja. Deželnim stanovom stopi Kren sam nasproti in s svojo krepostjo in zgovornostjo cela dva mesca zbor zaderžuje, da ne dela novih, za katoliško vero nevarnih sklepov. Potem se loti spreobrniti glavno slovensko mesto, dobro vedoč, če se tukaj njegov trud pospeši, da posnemal se bode tudi po deželi zgled glavnega mesta. Zato uči tu skoro neprenehoma, in v svojem prizadevanji se ne méní, ali je zjutraj, ali opoldne, ali tudi temna noč; vsak čas, vsaka ura mu je enaka, če se more le kaj storiti za sveti namen. Kamor pride, obsuje ga večidel serdita novoverna derhal, pa ko njega čuje, njegove dokaze sliši, ostermi in je večidel zopet stari veri pridobljena. Njegov tehtni, iskreni govor, za sv. vero žareče oko, pred vsem pa nepremagljiva moč resnice spreoberne mnogokrat v eni uri na stotine odpadlih in roka skrivnega morivca, tako pravi pripovedka, zastane in oterpne, ko zagleda Krena, kterege si je namenil prebosti. V kratkem je Ljubljana zopet nad polovico katoliška in slavni škof v novo po ulicah pelje častitljivo procesijo po dolgem prestanku takega obhajanja in jo v kljub upiranju luteranov srečno doverši v znamenje spreobrnjenja prvega domačega mesta. Obhajala se je ta procesija na dan presv. Rešnj. Telesa, in ljubljanski kovači, za katoliško vero nar bolj vneti, so škofa s kladvom v roki branili zoper upiranje luteranov. Ravno na tem kraju, kjer zdaj unkraj Šentpeterskega mosta kamnitni križ stoji, so neki luterani škofa napadli, kovači pa ga srečno obvarovali. V posebno hvalo je bila pozneje kovačem podeljena ta čast, da so pri procesiji smeli nebo nositi in svetiti. Ljubljanski katoliško misleči mestjani pa so v spomin zgoraj omenjene prigodbe križ postavili.

Kakoršno v Ljubljani, takošno je bilo škofovo ravnanje tudi po drugih slovenskih mestih in krajih. Povsod dela enako neutrudeno od jutra do večera. Dostikrat je do terde noči teš; peš popotovati mu ni bilo težava; kozarec mleka je bila včasí skozi več dni njegova edina jed in pijača in terda klop ali še terši kamen njegovo počivališče. Da bi se zaderžki v spreobračanju odstranili, torej si prizadeva novoverske pridigarje, ki so ljudstvo motili, odpraviti iz dežele. V zatiranji krive vere mu je Ferdinand, sin in naslednik Karolov, močno na roko šel, ter l. 1598 vsem luteranskim pridigarjem ukazal iz dežele iti.

Vse to je pripomoglo, da je spreobrnjenje luteranov bilo tako popolnoma, da že l. 1620 ni bilo več nobene novoverne vasi ali ulice na Slovenskem. In zato se nam

je zahvaliti takratnim avstrijskim vladarjem, zvestim katoliškim Slovencem, posebno pa škofoma: Urbanu in Tomažu, katerih besede so kakor blisk terdovratne povsod omečile, in v novovernem mraku blodeče razsvetljevale. Sta toraj ta dva moža svitli zvezdi, na kateri sme vsak katoliški Slovenec gledati z občudovanjem in hvaležnostjo. Da naši očetje niso v luteranstvu ostali in da se tudi mi v teh zmotah ne znajdemo, za vse to se imamo za Bogom zahvaliti možem, ki so se za vero tako junaško borili. Večna slava njim!

II.

Slišali ste, kako so se v 15. in 16. stoletji naši preslavni očetje zoper mohamedanstvo in luteranstvo neprestrašeno borili in branili. In zdaj Vam preč. poslušavci zakličem v spomin besede duhovna Matatija, ktere je govoril umirajoč vsem Judom: „Pomnite del svojih očetov, ki so jih storili svoje dni.“ Vedno si pred oči stavljajte zgled svojih očetov in po njem ravnajte. Ker to je sveta želja naših umerlih očetov, da bi tudi mi skerbili ohraniti to, za kar so se oni toliko borili in še celo svojo kri prelivali. Iz groba ven nam kličejo danes na ves glas:

1. Vere se deržite, 2. očitno jo spoznavajte, 3. po nji živite in 4. svoje dolžnosti dopolnjevajte!

1. Pred vsem nam priporočajo: Vere se deržite! zakaj brez vere ni mogoče Bogu dopasti. (Hebr. 11, 6.) Edino prave vere se deržite, ker sv. Pavel piše Efežanom: En Gospod, ena vera, en kerst (4, 5.) Edino zveličavne vere se deržite; zakaj Jezus sam je rekel: „Kdor veruje, bo zveličan, kdor pa ne veruje, bo pogubljen.“ (Mark. 16, 16.) To vero moramo ohraniti, ker ona je nar. dražši igla, naš nar. lepši zaklad. Sv. Avgustin sam pravi: „Ni bogastva, ne zaklada; ni časti, ne blaga na tem svetu, da bi bilo imenitniši kakor katoliška vera.“ Pa ravno ti veri dandanes nevarnosti proté. Zakaj godi se, kakor je pisal sv. Pavel do Timoteja: Prišel bo čas, ko zdravega nauka ne bodo terpeli, temuč si bodo po svojih željah izbirali učenike, kateri ušesa zgačejo, in bodo od resnice ušesa obračali. (II. Tim. 4, 3.) Tudi našim očetom se je tako godilo. Marsikteri so se dali od novovercev premotiti; ali njim v čast moramo reči, da niso v zmoti ostali, ampak se zopet v katoliško cerkev povernili. Zato nam pa tudi zdaj toliko bolj s sv. Pavlom priporočajo: Čujte, ostanite v veri, možko se obnašajte, in terdni bodite! (I. Kor. 16, 13.)

2. Naši očetje nam tudi s svojim zgledom priporočajo: Očitno vero spoznavajte, kakor smo jo tudi mi neprestrašeno pred Turki in luterani spoznavali! Zakaj tudi to Jezus tirja. „Kdor koli bo mene spoznal pred ljudmi, ga bom tudi jest spoznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih. Kdor pa mene zataji pred ljudmi, ga bom tudi jest zatajil pred svojim Očetom, ki je v nebesih.“ (Mat. 10, 32, 33.) Ne sramuj se toraj, kadar angelovo česenje zvoni, tudi vpričo drugih se odkriti in moliti. Spoznaj svojo vero, kadar boš duhovna s sv. popotnico srečal, poklekni in moli Jezusa v zakramentu sv. Rešnjega Telesa. Spoznaj svojo vero in vdeležuj se procesij križev teden ali na dan sv. Marka in sv. Florijana. Spoznaj svojo vero in zderži se ob postnih dnevih mesnih jedi. Če boš tudi zavoljo tega zasmehovan in zaničevan, nič se za to ne boj in ne sramuj! Ali se bo učencu bolje godilo, kakor mojstru? — Spoznaj pa tudi svojo vero, kadar po nevedoma prideš v družino in se bo zoper sv. vero govorilo. Verjamem, da nisi morebiti toliko učen, da bi zamogel zasramovavca in zasmehovavca prav temeljito zavrniti in osramotiti; ali vender s kako besedo ali s svojim obnašanjem lahko pokažeš bogokletnežu, da ti nisi njegovih misel. Se en-

krat tedaj rečem: Ne se sramovati, ne molčati, kedar pride dolžnost, svojo vero očitno spoznati.

3. Nauk naših očetov je pa tudi ta: Po veri živite! In ravno to bi Vam preč. poslušavci danes še posebno rad na serce položil. In zakaj? Imel sem pred malo časom čast, da sem se z nekim imenitnim, v resnici učenim gospodom ravno o ti reči pogovarjal. Vprašan sem bil: Kaj da mislim, je li zdaj zastran katoličanstva kaj bolje? Odgovoril sem: Da! ker je gotovo, da se zdaj vera bolj očitno kakor nekdanj spoznava. Tudi gospod so bili teh misel; le pristavili so, da samo očitno spoznanje še ni zadosti, ako pa ljudje tudi po veri ne živé. In na to so me gospod vprašali: Ali pa zamorete reči, da ljudje po veri živé? In na to vprašanje sem bil prisiljen reči, da tudi jest sam ravno tega pogrešam. Zato Vas pa danes toliko bolj prosim: katoličani, živite po veri! Zakaj sv. Jakop pravi: Kaj pomaga, moji bratje, če kdo pravi, da ima vero, del pa nima? In bo li vera mogla zveličati? Kakor je truplo brez duše mervto, tako je vera brez del mervta. (2, 14, 17.) In sv. Pavel pravi: Pravični iz vere živí. (Hebr. 10, 38.) Zato je tudi pisal sv. Krizostom: „Ako tudi v Boga Očeta, Sina in sv. Duha veruješ, pa po tem ne živiš, ti to ne bo nič pomagalo v večno življenje.“ Zakaj ne vsak, kdor pravi: Gospod, Gospod! pojde v nebeško kraljestvo, ampak ta, kateri stori voljo nebeškega Očeta. Toraj ta, kateri natančno spolnuje Božje in cerkvene zapovedi; kateri se hudega varuje in dobro stori. Kaj pomaga človeku, če bi tudi veroval besede sv. Pavla: Da ne nečistovavci, ne malikovavci, ne prešestniki, ne mehkužni, ne nečisti s svojim spolom, ne tatje, ne lakomniki, ne pijanci, ne preklinjevalci, ne roparji ne bodo posedli Božjega kraljestva (I. Kor. 6, 9—10); ako se pa teh in enakih pregréh ne varuje? Kaj pomaga človeku, če je tudi njegovo ime zapisano v kerstne bukve, ako pa slabše živi kakor jud ali ajd? Pri sodbi ne bo zadosti, samo dokazati, da si bil katoličan; ampak pretehtale se bodo tudi tvoje dela, djanja, tvoje življenje. Ako to ni bilo po katoliški veri vravnano, ti tudi samo ime „katoličan“ nič ne bo pomagalo. Če tedaj spoznamo, da je bilo do zdaj naše življenje pomanjkljivo ali še celo napčno, tedaj „verzimo od sebe dela teme, in oblecimo orožje svetlobe. Kakor po dnevu pošteno hodimo, ne v požrešnosti in pijanosti, ne v nečistosti in nesramnosti, ne v kregu in nevošljivosti; temuč oblecite Gospoda Jezusa Kristusa.“ (Rimlj. 13, 12. 13. 14.)

4. S pomočjo Jezusa Kristusa svoje dolžnosti dopolnjevajte, to nam naši očetje še k sklepu priporočajo. Sej tudi sv. Pavel piše: Prosim vas, da spodobno živite po poklicu, k kateremu ste poklicani. (Efež. 4, 1.) In tako živite po svojem poklicu, svoje dolžnosti dopolnjevajte najpred: a) Vi starši, ter izredite svoje otroke v podučevanju in svarjenju Gospodovem. (Efež. 6, 4.) Bog Vam je otroke dal, in zopet jih bo od vas tirjal. Skerbite, da se nobeden vaših otrok zavoljo vas pogubil ne bo. Velikoveč podučujte in svarite jih, da bodo živeli Bogu na čast, vam v veselje in sebi v zveličanje. — Pa tudi b) vi gospodarji in gospodinje dopolnjevajte svoje dolžnosti, ne pozabite besed sv. Pavla: Ako pa kdo za svoje, in zlasti za domače nima skerbi, je vero zatajil, in je hujši od nevernika. (I. Tim. 5, 8.)

Če imata gospodar in gospodinja skerb za svojo živino, toliko več skerbi je treba imeti za svoje posle in druge podložne. Treba jih je opominjati in k dobremu napeljevati. Da bodo pa opominjanja več zdale, zato pa svetva sv. Pavel Titu: „V vsih rečeh skazi sam sebe zgled dobrih del, v nauku, v čistosti, v resnobnem obnašanju.“ Zakaj besede ginejo, zgledi pa presunejo!

Spolnajte svoje dolžnosti tudi c) vi kersanski možje in žene. Prevzela sta dolžnost se ljubiti, in si življenje

polajševati, eden drugega podperati in si pomagati. Zato pa pravi sv. pismo: Mož naj ljubi svojo ženo; — in žena naj bo možu podložna. Ali vender mož naj nima svoje žene za služabnico, ampak za pomočnico. Ali ker je zakonski stan v resnici težaven stan, zato pa tudi pravi sv. Pavel: Eden drugega bremena nosite, in tako bote dopolnili Kristusovo postavo. (Gal. 6, 2.)

In tebi d) mladeneč veljajo besede, ktere je nekdanji stari Tobija govoril svojemu sinu: „Vse dni svojega življenja imej Boga v spominu, in varuj se, da kdaj ne privoliš v greh, in da v nemar ne pušiš zapoved Gospoda, našega Boga. Varuj se, moj sin, vse nečistosti, in napuha ne pušaj gospodovati ne v svojih mislih, ne v svojih besedah; zakaj v njem se je vsa spačenost začela.“ In modri Sirah ti priporoča: „Moj sin, podperaj svojega očeta v njegovi starosti in ga ne žali v njegovem življenju. Če tudi njegov um oslabi, imej poterpljenje ž njim, in ga ne zaničuj v svoji moči; zakaj dobroti, ki jo skažeš svojemu očetu, ne bo pozabljena.“ (3, 14, 15.) O mladenči! prav globoko si te besede danes v serce vtisnite in po njih ravnajte in tako svoje dolžnosti dopolnite, in angel varh bo tudi vas spremljeval, kakor nekdanji mladeži Tobija; in enako njemu bote tudi vi v tolažbo svojim staršem.

e) Slišale ste, dekleta, kako da se je v času turških vojsk devicam godilo, kako so neverci grozovito in silovito skrunili, jih v sužnost vlačili, sultanom v dar pošiljali!... O kako strašna je bila njih osoda! Pa tudi zdaj vaša čistost ni brez nevarnosti; moti vas satan, hudobni, spačeni svet, pa tudi lastno nagnjenje: toraj zgodovinski zgledi starih časov vam priporočajo, da bodite tudi vé tako serčne, kakor je bila marsiktera ob času turških vojsk, ter skerbno varujte svoj zaklad, svoj venec, svojo lilijo, svojo čistost!

Ne zapravite, kar je vam v nar večí čast, v nar večí lepoto, pa tudi v nar večí plačilo! Sej je Jezus sam rekel: „Blagor njim, kteri so čistega serca; ker oni bodo Boga gledali.“ Pa ne samo, da bote Boga gledale, ako bote svojo čistost ohranile in obvarovale, ampak vé bote tudi neveste Kristusove, vé bote angelom podobne. Je li mogoče kaj več doseči? In ali vas ne bo to naklonilo, zapeljivcev se varovati, pred nevarnostjo bežati, se braniti, in raji umreti, kakor pa svojo čistost zgubiti?

f) Vam pa, otroci, se priporoča: Bežite pred grehi, kakor pred kačo. (Sirah 21, 2.) Nikar ne zgubite svoje nedolžnosti, nikar v greh ne privolite! Vender to še ni zadosti. Priporočuje vam še sv. Pavel: Otroci, bodite staršem v vsem pokorni; zakaj to je Bogu dopadljivo. (Kol. 3, 20.) Bodite pokorni, kakor je bil Jezus pokoren, ter rastite kakor v starosti, tako v modrosti in prijetnosti pri Bogu in pri ljudéh.

To, preljubi v Kristusu! nam priporočajo dela naših očetov, ki so jih storili svoje dni. In po njih zgledu ravnajmo in prejeli bomo veliko slavo in večno ime, ki bo zapisano v bukve večnega življenja. Amen.

Z gorenških hribov. — Nekoliko čertic o češenju sv. Jožefa. Ena zmed naj odličnejših prednost, ki služijo v posebno čast stanovnikom zemlje Kranjske že od davnih časov, je posebna vnama za zidanje cerkvá. Čuditi se mora, in prečuditi se ne more človek, ako pregleda številke, ki mu to dokazujejo. Vojvodina Kranjska, ki se šteje v versto manjših dežel avstrijskega cesarstva, ima 309 farnih, 1004 podružnih, in 8 samostanskih cerkvá; — ako prištevamo k temu še 160 takih kapel in svetišč, v kterih se tudi smé brati sv. maša, nam daje vse to: 1481, zapiši: tavižent štiri sto eno in osemdeset cerkvá in cerkvic. To je za tako majhno deželo pač veliko, res ogromno število. Če pa dajemo stanovnikom zemlje Kranjske po eni strani vso

čast, nekako pomilovaje zapazimo, da se je izmed toliko velikega števila svetišč jih le tako malo posvetilo v čast posebnemu patronu in varhu naše dežele, sv. Jožefu. Cela kranjska vojvodina ima le 3 farne cerkve temu slavnemu svetniku posvečene, in te so: Stari terg pri Poljanah ob Kolpi (ena izmed najstarejših fará na Kranjskem); Vojsko poleg Idrije, in Suhor nad Metliko. Zadnja fara je bila čisto na novo vstanovljena še le l. 1855 po rajnem slavnem ljubljanskem knezu škofu Antonu Alojziju Volf-u, kteri so dali na lastne stroške zidati čisto iz novega cerkev in farovž. (Pač velik, lep dar, in še lepše priporočilo sv. Jožefu za srečno zadnjo uro!) — V drugem pa so naslednje fare naše dežele ali s podružnicami, ali pa z manjšimi, za maševanje vravnanimi kapelami proslavile dozdej sv. Jožefa: a) Na Gorenškem: Kranj, Teržič, Kamnik in Moravče, — le štiri fare, — pač premalo! —

b) Na Dolenskem: Zagradec, Mirna, Leškovec poleg Kerškega, št. Mišel poleg Novega mesta, Šmarjeta pri Klevevžu, Čermošnjice, Semič, Vinica, Koprivnik, Kočevska Reka, Dobropolje, Sodražica (Z dvema farnima vred tedaj 14 cerkvá). —

c) Na Notranjskem: Preserje, Logatec, Vipava in Goče (Z 1 farno vred toraj 5). Vsega skupaj tedaj 23 svetišč (ako se nismo kaj uštelí), kar je v primeri s številom 1481 res nekako premalo. Ker pa v naših časih nove cerkve zidati niso igrače, zraven bi pa gotovo marsikdo v čast sv. Jožefa vender le rad kaj storil, toraj naj bodo vsi taki opomnjeni neke nove bratovšine, ktera se je vstanovila, če se ne motimo, na Dunaji, in ktere namen je: „vedno češenje sv. Jožefa.“ — Udom se odloči en dan v letu za kako poljubno češenje ali dobro delo sv. Jožefa v čast, in sicer tako, da nihče ni zaradi tega moten pri opraviilih svojega stanú. Danica! Ti, ki budiš rod slovenski k vsemu dobremu, priporoči mu tudi obilni vstop k tej duhovni združbi! Kdor pa hoče sam o tem kaj več zvediti, se zamore oglasiti pismeno na Dunaj pod napisom: „Dr. Josef Dekert, Cooperator, Wien, II. grosse Pfarrhofgasse, Pfarrhof.“ — Z Bogom!

Laicus.

„Velesovo, božja pot na Kranjskem.“ — Pri R. Milicu v Ljubljani je na svitlo prišla knjižica (40 str.) pod imenom „Velesovo, božja pot na Kranjskem.“ Kdor je že pred dvema letoma prebiral „Zgodnjo Danice“, gotovo ga je prav zanimivalo popisovanje te božje poti in pa čudeži, kteri so se na prošnjo Matere Božje v Velesovem godili in tako se otehi pozabljivosti. Imenovana knjižica, ktera se (po 10 sld.) dobiva pri spisatelju č. g. J. Varl-nu v Velesovem, ima vse in nekoliko obširneje, kakor je bilo v raznih listih „Zgodnje Danice“ natiskano. Po vvodu je popisana kraj in okolica Velesovska, samostan, cerkev, zgodovinski začetek, vstanovitev, čudeži in milosti božje. Delce sklepa pesem, ktera je zlo stara in se na čast Mariji prepeva. Komur je priložno z dobrim namenom iti v Velesovo, naj tega ne opusti, na duši in na telesu se bo poterdil in se zadovoljen domú vernil. Komur pa to ni moč, naj si omisli imenovano knjižico, naj jo premišljeno prebira in njegovo zaupanje do Matere Božje bo raslo in se vterdilo.

— c.

Iz Stajerskega, 17. rožn. (Konec.) — Naj omenim še dvoji resničnih sanj. V veri precej lahkemu g. G. se je pred kratkim v kopeli na Slatini bivačemu sanjalo, da so razbojniki nad njega prišli, on v spanju vé, da je v postelji, in na tanko vé, kaj dela, da iz postelje skoči in okno odpre, rekoč: ne bote me dobili ne, tukaj za menoj ne bote šli! In pri teh besedah skoči iz zgornjega nadstropja skoz okno na tla. Revež si je trikrat nogo zlomil, dvakrat roko in pet reber; dá se potem v Gradec damo odpeljati, in tam ga napade tako

vnetje pljuč, da so rebra visoko odstopile; ker je sam zdravnik, prosi, da bi mu pijavke nastavili; pa med posvetujočimi zdravniki je bil le eden, ki je privolil, toda gotovo ne čez pet pijavk. Bolnik reče telegrafirati po svojega brata v Celovec, tudi zdravnika; temu se pa ravno sanja: Hitro pojdi v Gradec! če ne, bo prepozno, brat bo umrl! Ta se hitro v Gradec podá, in ko vidi svojega brata veliko nevaršino, zavpije: hitro pijavk, in mu jih 30 nastavi; in tako je očitni smerti odšel; pa tudi očitno spozná, da je v resnici Bog, ki po svoji božji previdnosti vlada. J. V.

Iz Gorice je na ogled poslan poskušnji list novega časnika, ki se inenuje „Glas“. Vrednika sta mu gg. A. V. Toman, podpredsednik katol. družbe, in M. Kravanja. Izhaja na pol-poli vsak petek in veljá s pošto 3 gl. na leto. Katoliško-federalistiške in narodne lastnije hoče biti in zraven splošnih zadév se bode oziral zlasti na goriške in primorske okolišine. Terdil bode pravice Slovencev, pa ne žalil poštenih Italijanov. — Bog daj srečo!

Iz Kanalskega naznanuje „Glas“. Binkoštni ponedeljek popoldne je neka deklina, domá z idrijskih okrajev, tišala v mater, naj ji dá praznjo obleko iz zaklenjene skrinje, da gre na ples. Mati ji brani in brani, pa zastonj; hči terdi, da obleka je njena, ki si jo je prislužila z delom. Ker le sili in sili, ji verže mati obleko pred noge in reče: „Pojdi, in smert naj te spremi!“ Hči gre, pleše in pleše, — kar jo neprevidoma med plesom zadene mertud, ter se plesavcu v rokah zgrudi in dušo izdihne — na plesišču!

Dekleta! poslušajte svarilni materni glas, — pa tudi matere, čeravno je vaša jeza pravična, nikar otrok ne preklinjajte in ne izdajajte!

Na Sveti gori so 3. nedeljo po Binkoštih obhajali obletnico kronanja Marije Device. Kanalska fara ima po obljubi vsako leto na ta dan procesijo na Sveto goro. Letos so ob enem pri tej priložnosti preč o. Evstahij blagoslovili tudi obnovljeni križev pot. Naslikal nekaj na novo, nekaj pa ponovil ga je Goričan g. V. Pagon. Maševali so preč. kanalski dekan g. A. Volf, ki so vodili procesijo, in peli prelepo so dobro izurjeni kanalski pevci. Silo veliko ljudi se je bilo zbralo v slavni romarski cerkvi, ki je po velikosti druga v nadškofiji (naj večji je oglejska).

Iz Goriškega, 21. jun. Te dni je novo katoliško-slovensko-politično društvo v Gorici razposlalo na ogled svoj list, kteremu je dalo ime „Glas“. Naj mi bo dovoljeno nekoliko besed spregovoriti o novem organu začete katoliške družbe. Vsakdo smé zadovoljen biti, da se na Goriškem zasliši tudi slovenski glas za katoliško reč. Glavna točka programa je namreč, da bo list vredovan v katoliškem zmislu. To kaže značajnost. Ako se liberalci ponašajo v svojih listih s svojim lažnjivim liberalstvom, zakaj bi poštene katoličan se ne ponašal s svojim katoliškim prepričanjem, in ker do sedaj odločnega katoliškega glasila v slovenskem jeziku za slovensko katol. ljudstvo pisanega tu nimamo, nam je toliko ljubši katoliški list „Glas“.

Kakor program kaže in obeta, bode list naroden v federalističnem zmislu. To je zopet zdrava podlaga, na kateri se bode dalo zidati z združenimi močmi. List v tem zmislu vredovan pridobil si bo kmalo občno zaupanje, in ker bo popolno samostojin, lahko bo grajal in bičal vse, kar bo graje in bičanja vredno.

Tretja glavna točka programa naznanja, da bo „Glas“ delal za združeno Slovenijo. To vverstuje „Glas“ v kardelo tistih glasil, ki nevtrudljivo delajo na to, da se Avstrija prenovi na katoliško-federalistični podlagi.

Da bo pa „Glas“ zastopal posebno potrebe in razmere goriških slovencev, umeva se samo ob sebi.

Kar se tiče lista samega, naj omenim še neke pred-

nosti, ki se ne nahaja povsod. List bo namreč pisan, kolikor največ mogoče, v lahko razumljivem jeziku, in ker tudi cena njegova ni velika (3 gl. na leto), lahko si ga bode omislilo tudi prosto ljudstvo.

Bodi nam toraj „Glas“ serčno pozdravljen! Derži se strogo katoliškega značaja, in na federalistični podlagi delaj neprestrašeno za zedinjeno Slovenijo. Če obljubo, ktero nam daješ v programu, spolnuješ, smemo ti napovedovati dober začetek pa še boljši vspeh. Vsim tistim pa, ki si ne morejo čez nekatere krive predsodke pomagati, zapišem v prevdarek naslednje besede: „Kdor ni z mano, je zoper mé, in kdor z menoj ne zbira, raztresa.“ (Luk. 11, 23.)

Razgled po svetu.

Pruska laži-svoboda se je prav jasno pokazala s tim, da so „visokoserčni bizmarkovci“ osodo enega dela svojih soderžavljancev dali policajem vroko. Sklenil je namreč nemški „bundesrath“, da jezuitom ali njim sorodnim tovarštvom (quid hoc?) zamore v vsakem kraju policijski vrad prebivanje prepovedati, tudi če so le-ti nemški rojaki. To so sklenili, akoravno 3. člen nemške državne vstave vsakemu lastencu kake nemške države daje enako pravico naseljevati se, ki je ne smé nobena gosposka vtesnovati, in pa vživanje vsih družih državljanskih pravic, kakor jih vživajo domačini. — Dvomiti je, da bi „Gran-Turko“ pri vsem svojem fanatizmu kaj tacega dandanašnji še za postavbo dal; toraj se ni čuditi, da celo nemški liberalni in demokratski listi grajajo tako samosilstvo. Eden katoliških pruskih listov pravi k Bizmarkovim počenjanjem: Sovraštvo katoličanstva je „Alfa“ in „Omega“ velikih in malih politikarjev v časništvu in na zborniškem prostoru. — Solsko nadzorstvo, kancel-paragraf, lov na jezuite — vse gre zaporedoma. Ako je res, kar piše angleški „Economista“, da iz pridobitve v zadnji vojski na Francoskem bi prišlo na vsacega Nemca v pruskonemškem cesarstvu 400 gl., bodo pač Prusi zraven naci-jazenstva na Francoskem imeli še kaj imenitnega primesti na dunajsko veliko razstavo, namreč: bizmarkovsko „novo svobodo.“ —

Rimsko. Eden dopisnikov iz Rima, kakor piše „Kirchenzeitg.“ v novem Jorku, pravi med drugim: O Viktor Emanuelu se (v Rimu) do čuda malo govori, komaj se vé, če je ravno v Rimu ali ne; k večjemu se sliši reči: o quanto è brutto! (Kako je gerd!) Še neprijetniši je njegov sin, ki menda v sovražljivosti do Čerkve očeta še prekosi. Ko si tuji vse prizadenejo, da bi bili v Vatikan k zaslišanju pušeni in menijo, da niso v Rimu bili, dokler papeža ne vidijo, se pa nihče ne meni za kralja. Kdor ima srečo, da je bil pri papežu, se ginjen nazaj poverne. Ne manj protestantje kakor katoličani veliko ceno na to stavijo, da se sv. Oče kaj zanje zmenijo, da jim besedo privošijo, in radi jemljejo v Vatikan seboj svoje male otročiče, da papež roke na nje polože.

Italijansko. Neutajljivo je, pravi „Unità catt.“, da ne v Torinu in ne v Florencu (kjer so bili poprej državni zbori), nikoli ni bilo toliko mertvijske med poslanci kakor dandanašnji v Rimu. (Ne davno je naznanjal ravno ta časnik, da tudi drugi ljudje v Rimu veliko bolj merjó, kakor pa se je to pod papeževo vlado godilo.) Umerli so v Rimu v kratkem trije poslanci, Cugia Plutino in Ugdulema, vsi trije neprevidoma in po prav kratki bolezní. Bodi-si to primérlej ali kar koli mu drago, godi se res takó. Celó „Gazzetta del Popolo“ v Torinu pravi: „La morte si mostra crudele verso i membri del Parlamento: Smert je neusmiljena do zbornikov.“ Predsednik, kakor bi se mu ne ljubilo glave

ubijati, skoraj po nekakem kalupu zmiraj enako naznačuje: „Počastim se oznaniti zbornici, da je umerl častni J. J. Častni J. J. je bil izversten državlján, zvest domorodec itd. itd.“ S tem kalupom je predsednik Biancheri 5. rožn. naznanil smert poslanca Gianija, in tri dni pozneje smert poslanca Ugdulena, kateri je bil še pričujoč, ko se je Gianitova smrt naznanovala, in kmalu potem ga je smertna vročica v malo urah spravila. Grog Ugdulena je bil svečenski odpadnik, doktor kanoniškega prava, bivši Garibaldov minister za bogočastje in nauk, in zdaj poslanec in od ravno odstopivšega naučnega ministra Korrenti-a poklican na rimsko univerzo za učenika. Pač se z „liberalnimi častni“ obloženi ni nadjal tako nagle smerti, akoravno je pred nekaj časom pri obravnavi o papeških zagotovilih, ko je neki pristavek nasvetoval, nekaj o smerti govoril. Rekel je: „Upam, da ne bom umerl, dokler se ne spolni ta sanja vsih mojih lét“, in od vsih strani so mu liberalci klicali: „Bravo! Benissimo!“ — Revež, ki ni vedil, kaj je vredno preslavljanje iz ust izobčenih posvetnjakov, če tudi je imel polno glavo učenosti! „Unità“ miluje, da nesrečni Ugdulena ni toliko še živel, da bi bil spoznal svoje grehe in se spreobernil. Živo kliče ta pretresljivi dogodek: Vsa učenost brez dobrega serca je nečimerna! — Poslanecv je zdaj groza pred slabim zrakom in hočejo domu; tudi senatorjev je groza „pred slabim zrakom“ in nočejo se več zbirati. Sv. Oče Pij IX pa se pri tem „slabem zraku“ in veliki starosti prav dobro počutijo.

Iz Neapeln se je te dni odpeljalo v Ameriko 1100 izselcev Italijanov. Ni čudo, ker nova Italija ne zna drugzega kakor vero tretji in davke nakladati. Tisti mlinški davek, ki dela še zmiraj toliko nezadovoljnosti, je Italijanom v začetku l. 1869 vzel čez 4 milijone, zdaj pa že čez 22 milijonov. —

Z Gorenškega. Pojasnilo v 24. l. „Novic“ pravi, da dopis od 9. maja v „Vaterland-u“ graja Zaliloški krajni šolski svet! Vsak, kdor dopis v „Vaterland-u“ bere, vidi, da je una dogodka in pisanje z Nemškega, in ne

z Zaliloga. Ako sem dogodek zarad podobnega primerljeja v naši okrajini posnel in brez vsega krajnega in osebnega imenovanja z nekimi opombami v „Danici“ priobčil, zato „Vtld.“ ne more kaj. (Toliko iz daljšega dopisa v pojasnilo. Vr.)

Iz spoštovane Melcerjeve rodovine je 26. rožn. umerl v Ljubljani g. dr. Rajmund Melcer, bivši direktor v Videmški bolnišnici na Dunaju itd. Bog mu daj večni mir!

Naj priserčniši zahvala

vsim, kateri so nepozabljivemu očetu našemu v taki obilnosti in s toliko očitno ljubeznijo poslednjo čast skazali! Bilo nam je to veliko tolažilo v naši nepovračljivi zgubi.

Rodovina Blaznikova.

Duhorske spremembe.

V goriški nadškofiji. Č. g. Dominik Costantini, kapl. v Mosi, gre začasno v pokoj. Umerli so č. gg.: Jož. Brežan, farni oskerbnik na št. Viški gori, 3 rožn. 15. t. m. Pet. Travizan, kapl. Kanencanski; ravno tisti dan o. Andr. Zucherini, iz reda jezuitovskega.

V ljubljanski škofiji. Č. g. Blaž Potočnik, fajm. v Šent-Vidu, je umerl 20. jun. Fara je razpisana 24. jun. Lokalija Rob je tudi razpisana 20. jun.

V kerški škofiji. Č. g. Jožef Welwich je dobil faro št. Peter blizo št. Vida, in č. g. Lovro Sever kuracijo Blače. — Umerl je č. o. Ludovik Weber, svetovalec kerškega in lavantinskega kezoškofijstva, bivši profesor cerkvenega prava in cerkvene zgodovine v celovškem bogoslovnem učilišču. R. I. P.

V lavantinski škofiji. Č. g. Jakob Kolednik je postal župnik pri sv. Danielu v Razboru.

Vabilo k naročevanju na

„ZGODNJA DANICO“

za drugo polovico leta 1872.

Bolj ko čas napredva v mnogoterih vedah, umetnijah in časnih koristih, bolj je treba tudi cerkvenih časnikov, ki zaznamujejo povsod pravo stezo med mnogimi zmotami posvetnih prizadevanj, potreba je zvezd, ktere med skalovjem in močnimi viharji kažejo varno pot v večnost. Zgodnja Danica si s pomočjo verlih sodelavcev vestno prizadeva to nalogo spolnovati. Vi preblagi Slovenci pa jo pridno podpirajte z obilnim naročevanjem in pisanjem, da toliko lažej spolnuje to dolžnost. Kdor ték dogodb in človeške djanja bistro opazuje, je lahko že vidil, kako je ta in uni v tehntih rečeh po strani mahnil ali zavil v svojo lastno dušno škodo in v kvar sv. Cerkve, ker katoliško časništvo zanemarija in toraj iz lastnega zadolženja ne vé, kaj je pravo. Ni toraj majhna dobrota, ako duhoven ali drugi rodoljub poskerbí, da katoliški list bolj obilno med narod pride. Brez truda so besede: „Kdor želi kako šestico za Danico dati, da jo bode med seboj imeli, naj ta in ta dan pride“, pa utegnejo veliko sadú roditi in v vsako duhovnijo med narod nektare iztisiti spraviti. To je toliko bolj želeti, ker posamezne škofije si čedalje bolj napravljajo svoje lastne liste in dasiravno ni dvomiti, da Danica zarad svoje davno poterjene veljavnosti in daljnih dopisnih zvez ostane tudi nadalje v vsih slovenskih škofijah razširjena, vender utegne tu ali tam kaki iztis odleteti. — Omenimo naj še to, da v izhajanju Zgodnje Danice vkljub prežalostnega v današnjem listu povedanega dogodka ne bo nič zadržka.

Zgodnja Danica velja:

za pol leta po pošti 2 gold. 40 kr., v tiskarnici prejmana 2 gold.

za četert leta „ 1 „ 30 kr., „ „ 1 „

Naročnina se pošilja tiskarnici Blaznikovi v Ljubljano. — Denar za naročilo se najcenejše pošilja po poštnih nakaznicah.